

Nr 593.

Av herr **Lundqvist m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 217, med förslag till lag om folkpensionering m. m.*

I det förslag till lag om folkpensionering, som framlagts i proposition nr 217 till innevarande års riksdag, föreslås bland annat, att de undantagsbestämmelser, som för närvarande gälla för ordinarie statstjänstemän och deras hustrur m. fl. i fråga om skyldighet att erlagga avgifter till den allmänna pensionsförsäkringen, skulle upphävas.

Såsom av den i pensionsförsäkringskommitténs huvudbetänkande i den föreliggande frågan å sid. 200 o. ff. intagna redogörelsen framgår, har denna fråga tidigare varit föremål för utredning, därvid bland annat ett stort antal tjänstemannaorganisationer och pensionskassor yttrat sig och enstämmigt avstyrkt införandet av avgiftsplikt för nu befriade tjänstemannagrupper. Att den ståndpunkt, som de av saken närmast berörda sålunda intagit, var sakligt motiverad framgår otvetydigt av pensionsförsäkringskommitténs uttalande å sid. 213 i betänkandet, där kommittén erkänner, att, så länge pensionsförsäkringen är så anordnad, att på de erlagda avgifterna skall utgå en individuell avgiftspension, beräknad enligt samma försäkringstekniska principer, som tillämpas inom den privata livförsäkringen, visst fog föreligger för åsikten, att den, som med statens tillhjälp eller eljest fått sin ålderdomsförsörjning ordnad, icke bör tvingas att tillhöra även den allmänna pensionsförsäkringen.

Medan pensionsförsäkringskommittén sålunda icke kunde förneka, att, så länge pensionsförsäkringen vore grundad på premiereservsystemet, undantagsbestämmelserna vore befogade, ansåg den desamma icke kunna bibehållas, om pensionsförsäkringen skulle omläggas på av densamma föreslaget sätt. Kommittén motiverade detta därmed, att dess förslag innebar införandet i pensionsförsäkringen av en långt gående solidaritet skilda samhällsklasser emellan, i det att i ekonomiskt hänseende bättre situerade personer skulle få i väsentlig mån bidra till bekostandet av avgiftspensionerna för de mindre inkomsttagarna. Det låte sig därför, enligt kommitténs åsikt, icke principiellt försvara att låta de tjänst innehavare, som för närvarande vore befriade från avgiftsplikt, slippa deltaga i bekostandet av den hela folket omfattande välfärdsanordning, som folkpensioneringen utgjorde.

Pensionsförsäkringskommittén intog sålunda den ståndpunkten, att statstjänstemännen och deras hustrur väl kunde undantagas från avgiftsplikt, då pensioneringen gäve dem full valuta för erlagda avgifter, men att undantag icke kunde medgivas, när pensionsavgifterna för vissa inkomstgrupper hade karaktären av en pensionskatt.

Den sakligt starka kritik, som riktades mot pensionsförsäkringskommitténs förslag att väsentligen finansiera folkpensioneringen genom att uttaga för höga avgifter särskilt av inkomsttagare med mellan 2,000 och 5,000 kronors

årsinkomst, har föranlett finansministern att frånga kommitténs förslag i fråga om avgiftens maximibelopp. *Genom att avgiftsmaximum sänkts till 20 kronor har åstadkommits, att avgiftsbetalarna i regel erhålla full valuta för sina avgifter. Härmed bortfaller det av pensionsförsäkringskommittén anförda huvudmotivet för statstjänstemännens anslutning till folkpensioneringen.* Under sådana omständigheter och då, såsom av propositionen framgår, såväl de hörda myndigheterna på ett par undantag när som tjänstemännens organisationer avstyrkt kommittéförslaget i denna del, synes det ligga närmast till hands att bibehålla nuvarande bestämmelser i ämnet. Departementschefen har emellertid det oaktat anslutit sig till förslaget om nuvarande undantagsbestämmelsers upphävande. Såsom skäl härför anföres i propositionen, bland annat, att de pensionsbelopp, som folkpensioneringen skulle lämna, särskilt torde bliva värdefulla för de anställdas änkor, vilkas förmåner från tjänstepensioneringen i allmänhet äro små. Påpekandet av änkepensionernas otillräcklighet är otvivelaktigt riktigt. Däremot torde det kunna ifrågasättas, huruvida folkpensioneringen är ägnad att i nämnvärd mån råda bot på detta obestridliga missförhållandena. Man får ej, såsom tydligen skett, bortse från att änke- och pupillpensioneringen är till sin art fullkomligt väsensskild från vanlig ålderdomspensionering. Änke- och pupillpensioneringens syfte är ju att bispringa de efterlevande vid tidpunkten för familjeförsörjarens frånfälle. Behovet av hjälp i form av pension är självfallet störst, när jämte änka finnas minderåriga barn. I sådana fall är änkan aldrig, eller i varje fall ytterst sällan, i den ålder, att hon kan erhålla folkpension. I det största antalet fall — och i de mest ömmande fallen — kommer sålunda vederbörande icke att få någon pensionsförbättring, utan i stället få vidkännas en försämring därigenom, att avgifter till folkpensioneringen måste erläggas. Även beträffande tjänstemännens egen pensionering komma säkerligen stora svårigheter att uppstå på grund av den skillnad, som förefinnes mellan befattningshavarnas pensionsåldrar och den ålder, då folkpension börjar utgå. Detta förhållande medför, att tjänstemännen under en följd av år efter avskedstagandet komma att försättas i ännu sämre läge än för närvarande. Med anledning av att i propositionen framhålles möjligheten av att i fråga om tjänste- och änkepensionering genomföra en sådan ändring, att dessa pensioner från och med 67 års ålder utgå med ett så mycket lägre belopp, som grundpensionen enligt det förevarande förslaget kan beräknas komma att utgöra, och att tjänste- och änkepensionsavgifterna samtidigt i motsvarande mån minskas, må framhållas, att denna avgiftsminskning i flertalet fall kommer att bliva synnerligen obetydlig i förhållande till de folkpensionsavgifter, som tjänstemännen skulle få vidkännas. Genom en sådan åtgärd skulle ju för övrigt pensionsförbättringen i huvudsak försvinna, och som resultat av anslutningen till folkpensioneringen skulle för tjänstemännens vidkommande allenast kvarstå en ökning av de redan förut betungande pensionsavgifter de hava att erlägga.

En sammankoppling av tjänste- och familjepensioneringen för statens befattningshavare med folkpensioneringen medför självfallet åtskilliga svårigheter av praktisk natur. Huru dessa skola lösas har icke ens antytts i pro-

positionen, ehuru det kan vara av betydelse vid frågans bedömning. Det förefaller sannolikt, att den minskning av arbete och besvär för pensionsstyrelsen, som torde vara det egentliga skälet för att mot flertalet hörda myndigheter och en enstämmig opinion bland de av åtgärden direkt berörda föreslå ett upphävande av nu gällande undantagsbestämmelser i fråga om avgiftsplikten, i väsentlig mån komme att uppvägas av ökat arbete å annat håll.

Då alla saksakal sålunda synas tala för ett vidhållande av den ståndpunkt, som statsmakterna hittills intagit i förevarande hänseende, nämligen att folkpensioneringen icke skall omfatta de grupper statsanställda med flera, vilkas pensionsfråga blivit ordnad oberoende av den allmänna pensionsförsäkringen, hemställes,

att riksdagen ville besluta sådan ändring i det framlagda förslaget till lag om folkpensionering m. m., att de i 5 § andra och tredje styckena av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring omförmälda persongrupper skola vara undantagna från den i 4 § av lagförslaget eljest stadgade avgiftsplikten.

Stockholm den 10 april 1935.

R. Lundqvist.

G. Arnemark.

Nils Holmström.

Erik Hagberg.

Karl Hillgård.

Ivar Sefve.
